

Velkommen til et nytt barnehageår.

Årsplanen bygger på Lov om barnehager og rammeplan for barnehager, samt vedtekter for Kjerraten barnehage. Årsplanen er utgangspunktet for hverdagen vår.

I tillegg til årsplanen lager hver avdeling en halvårsplan som mer spesifikt sier noe om hva man holder på med av temaer og hvilke metoder man jobber ut fra i de ulike barnegruppene. Hver avdeling lager også en evaluering av forrige måneds arbeid og en månedsplan der det vises hva som skjer de ulike dagene.

I dette barnehageåret vil vi spesielt arbeide med:

Trygge og selvstendige barn: Arbeidet med å implementere «være sammen»-programmet fortsetter på alle nivåer.

Språk: Vi vil arbeide videre med å implementere bruken av «Språkløyper».

Natur og friluftsliv: Alle avdelingene bruker naturen og barnehagens nærmiljø aktivt i barnehagen.

I dette arbeidet vil vi aktivt bruke språkplan.no og soseplan.no aktivt.

Årsplanen er fastsatt av Samarbeidsutvalget 20.06.2019,

Innhold

Velkommen til et nytt barnehageår.....	1
Dagen vår i Kjerraten	2
Åpningstider.....	4
Fravær fra barnehagen.....	4
Syke barn i barnehagen.....	4
Omsorg, danning, sosial kompetanse, lek og læring	5
Språk	11
Natur og nærmiljø	11
Skoleklare barn	12
Barnehagens spesialpedagogiske arbeid	12
Kosthold	13
Foreldresamarbeid.....	14
Eierstyret	14
Samarbeidsutvalget.....	15
Viktige datoer	16

Dagen vår i Kjerraten

Tidspunkter	Hva skjer
06.30	Barnehagen åpner, vi er på fellesrommet
07.30 – 08.00	Vi går inn på avdelingene på hver side
08.00/08.15/ 08.30	Frokost. Gullgruva spiser 08.00, Småtrolla 08.15 og storbarnsavdelinger 08.30. Vi leser eller snakker sammen. Barna har med matpakke.
08.30/08.45/ 09.00	Avslutte/rydde opp etter frokost
09.00-09.10	Morgenmøte for daglig leder og ped.ledere, evt. tidligvakt
09.30	Aktiviteter og opplegg på avdelingene. Inne og ute
11.00	Lunsj for småbarnsavdelingene
12.00	Lunsj for de store avdelingene
Ca 12.00	Sovetid for de minste
Ca 12.45	Hviletid for de store avdelingene
	Aktiviteter/lek inne og ute
14.00/14.30	Småbarnsavdelingene spiser 14.00. de store 14.30. Knekkebrød/brød, frukt og grønt serveres på hver avdeling
	Lek inne og ute
17.00	Barnehagen stenger, husk å beregne tid til påkledning etc.

Hver avdeling vil fortløpende tilpasse dagsrytmen til barnegruppa ettersom behovene hele tiden kan endre seg. Dagsrytmen slik den er satt opp her er et veiledende grunnlag og det er hele tiden mulig å endre og være fleksible i forhold til aktiviteter og spontanitet. Første fredag hver måned er det fellessamlinger kl.10.00, med sanger evt. dramatisering, eventyrfortelling etc.

Bemanningen på morgenen og ettermiddagen ruller på huset. Det betyr at det er to ansatte på huset som tar i mot barna på fellesrommet fram til alle avdelinger er bemannet ca. 7.30. Det er tilsvarende opplegg etter kl. 16.30. Dette er voksne som er kjente for barna, men ikke nødvendigvis fra avdelingen. Vi jobber bevisst med å kontakte barna i utelek og ellers i hverdagen slik at levering til andre voksne enn de som er knyttet til barnets avdeling skal gå så godt som mulig både for barn og dere foreldre/foresatte. Informasjonen om barnets hverdag kan bli noe mangelfull når barnet hentes i perioder hvor det er mange som henter samtidig eller etter kl. 16.30.

Hver avdeling har sin egen turdag hvor barna skal ha med seg egen sekk med niste og drikke. Det hender at været gjør at man velger å spise nista inne etter turen. Det er egen plan for dette på hver avdeling.

De store avdelingene har en dag hvor barna kan ha med seg en leke, gjenstand eller et spill i barnehagen (deledag) (med unntak av elektroniske spill, våpenleker og leker med lyd). Dette er en leke de kan leke med selv eller lånes til andre og som de selv har ansvaret for denne dagen. Derfor er det kanskje greit å ikke ta med noe dyrt eller noe man er redd for kan bli ødelagt. Det er lurt å navne leken. I samlingsstunden viser barna frem leken sin og forteller litt om den. Er det en bok eller Lydbok/cd leser/hører avdelingen den i fellesskap dersom det

lar seg gjøre. Målet med dette opplegget er at barna skal fortelle om leken sin for de andre i samlingsstunden, lære å dele sine leker med andre barn og ha respekt for hverandres leker. Det er også et mål at barna skal klare å passe på leken sin både inne og eventuelt ute, uten at den blir borte. I tillegg er det rett og slett stas å vise frem leker eller andre gjenstander hjemmefra til de andre barna og personalet i barnehagen.

Det er lov til å ha med seg en bok alle dager hvis barnet vil.

Barn i barnehagen trenger behagelig og praktisk tøy. Barna skal kunne leke og bevege seg fritt, uten at klærne skal være til hinder. Hvordan barnet har det ute blir i stor grad påvirket av om det er riktig kledd. Har barnet for små/store klær og sko, eller er feil kledd i forhold til årstiden vil dette kunne gi barnet en dårlig uteopplevelse. For at barnet skal holdes varmt og tørt hele dagen, er det viktig å kle barnet riktig. Det er bedre med flere lag tøy, enn få tykke plagg. Flere plagg sikrer luft mellom plaggene som isolerer godt, gir god bevegelsesfrihet, og det blir lettere å regulere temperaturen ved å ta av eller på ett plagg. Barn bør følge 3-lags prinsippet, hvor man har ull innerst, deretter fleece/ull før vind/vanntett ytterst. Barnehagen har ikke ansvar for klær og utstyr, så bruk kun klær dere ikke er redde for skal bli ødelagt. Husk å merke barnas eiendeler. Umerket tøy vil bli lagt i en kasse eller lignende i garderoben. Husk å sjekke her regelmessig, da man ofte ikke legger merke til at noe er borte. Vi sier ifra via MyKid når barnet er tom for bleier, skiftetøy osv. Sekker legges av sikkerhetshensyn opp i bøtta eller henges ute på en knagg på ytterveggen. Dere har selv ansvaret for barnas bøtter/plass. Hold orden og pass på at barnet har nok tøy og at det er tilpasset årstiden og været. Gjør gjerne plassen klar ved å rydde, samle sammen klær og annet ved levering. Da trenger ikke personalet å bruke tid på å lete fram det de trenger den dagen. Rydd også plassen, sett sko og innesko på plass under henting, slik at personalet ikke bruker mye tid på å rydde yttergangene før stenging. Våte klær, slik som dresser, regntøy og sko må tas med hjem til tørk når dere henter, da tørkeskapene slås av om natten. Sølete regntøy tas med hjem til vask/spyling. Vannflaskene vasker vi i oppvaskmaskinen, men smokker/ koseklut/ bamse og sengetøy må dere selv ta med hjem til vask. Til de barna som trenger smokk for å sove, er det lurt å ha minst to smokker liggende i barnehagen i tilfelle den ene skulle bli borte.

Sjekk over størrelse på klær og sko jevnlig, slik at dere vet om det fortsatt passer.

Barna skal bruke innesko hver dag.

Barnehagen har felles solkrem, *Derma Kids 30*. Vil dere at barnet skal smøres med medbrakt solkrem gi beskjed til personalet. Foreldrene smører barnet med solkrem før det kommer i barnehagen. Personalet smører på ettermiddagen og ved behov utover dagen.

Er det vanskelig å innfri barnehagens forventninger om klær og utstyr, ta kontakt med personalet.

Spør gjerne personalet om tips og råd til utstyr og klær.

Ønsker man en mer detaljert utstysliste, kan man ta kontakt med personalet.

Åpningstider

Barnehagen holder åpent hele året fra 06.30-17.00. I jul og påske, samt fra 1. til 26. juli har vi redusert åpningstid: 07.30-16.30 (onsdag før skjærtorsdag stenger barnehagen kl.12.00). I tillegg holder barnehagen stengt inntil fem planleggingsdager i året. Datoer fremkommer i oversikten bak i planen. Alle barna skal ha ferie minst 4 uker i løpet av barnehageåret. Vi anbefaler at det tas hensyn til barnas behov for sammenhengende fri fra barnehagen.

Fravær fra barnehagen

Registrer på MyKid, ring eller send SMS til barnehagen innen kl 9.00 for å gi beskjed om at barnet er sykt eller har fri. Dette for at barnehagen skal kunne starte aktiviteter og vurdere behov for endring av bemanning.

Gi beskjed dersom barnet kommer etter 9.00 og hentes før 14.00. Vi regner dette som kjernetiden i barnehagen og vil i dette tidsrommet kunne forlate barnehagen med barnet og være opptatt med ulike pedagogiske opplegg.

Syke barn i barnehagen

Med bakgrunn i informasjon fra Folkehelseinstituttet og egne erfaringer har vi i Kjerraten laget egne retningslinjer som skal være til hjelp når man skal vurdere om barnet kan gå i barnehagen eller holdes hjemme. **Den tiden barna er i barnehagen er det de ansatte som vurderer allmenntilstanden til barna og som tar avgjørelsen om et barn ikke er friskt nok til å være i barnehagen.**

Foreldre, barn og ansatte er tjent med et så friskt miljø som mulig og vi håper at vi sammen kan bidra til minst mulig smittefare for alle involverte i Kjerraten barnehage.

Barn som går i barnehage er mer utsatt for infeksjoner enn andre barn. Vanligvis avgjør barnets allmenntilstand om det bør være hjemme fra barnehagen i en periode, men for enkelte sykdommer kan det være nødvendig å bli hjemme utover dette for å hindre spredning av smitte til andre.

Forkjølelse, halsbetennelse og ørebetennelse er nesten dobbelt så vanlige hos barnehagebarn sammenliknet med barn som ikke går i barnehage. Mage/tarm-infeksjoner er opp til tre ganger så vanlig hos barnehagebarn. I tillegg oppstår det stadig vekk utbrudd i barnehager av blant annet hodelus, brennkopper og ulike utslettsykdommer.

Spredning av smitte i barnehager skjer hovedsakelig gjennom direkte eller indirekte kontakt mellom barna.

Når skal barna være hjemme?

Ved smittsom sykdom vil barnets allmenntilstand ofte gjøre det nødvendig at barnet skal være hjemme. Vurdering av barnets allmenntilstand baseres på foreldres skjønn, men som hovedregel skal barnet være friskt nok til å kunne delta i normale aktiviteter i barnehagen, og barnet skal være feberfri.

Diarè, oppkast og Norovirus

Barn som har hatt diarè kan vende tilbake til barnehagen først etter **48 timer etter at de har blitt symptomfrie**. Dette gjelder også bleiebarn. Barn som til vanlig har en tendens til løs avføring trenger ikke holdes borte fra barnehagen.

Omsorg, danning, sosial kompetanse, lek og læring

Progresjonsplan for temaene: Omsorg, Læring, Lek og Danning.

Rammeplanen for barnehager fra 2017, fokuserer på at barnehagen skal ha en

progresjonsplan for områdene: Omsorg, Læring, Lek og Danning.

Disse fire områdene må sees på i sammenheng, og skal alle være i fokus i det daglige pedagogiske arbeidet i barnehagen.

Omsorg:

Omsorg handler om å ta vare på og bry seg om barnets unike forutsetninger og behov. Dette gjøres ved å vise interesse, åpenhet og varme slik at barnet får mulighet for å skape tillit til seg selv og andre.

Tilvenning av nye barn i barnehagen

I samarbeid med hjemmet legger vi til rette for en god og trygg start i barnehagen. Vi har fokus på å skape trygghet gjennom hverdagsrutiner samtidig som vi tilpasser oss barnets behov. Vi organiserer tid og rom for å gi foreldre og barn en best mulig start og alle får utdelt hver sin primærkontakt som har ansvar for tilvenningen. På foreldremøte for nye foreldre avtaler man oppstarts-dag og klokkeslett for dette. Når tilvenningen er i gang, har foreldrene og primærkontakten en nær dialog om når barnet kan være litt alene og hvor lenge.

Små barn har et grunnleggende behov for trygghet, forutsigbarhet og stabilitet. Først når barnet får opplevelsen av å være omgitt av trygghet i samspillet mellom seg selv og den voksne, kan det flytte sin energi over på utforskning og læring. Personalet skal bestå av tilstedeværende voksne som fanger opp barnets signaler. De skal legge til rette for en hverdag med planlagte aktivitet og måltider, men for de små barna er også stell og hvile viktig. Barnegruppa skal så ofte som mulig deles inn i mindre grupper. Dette skaper ro, oversikt og trygghet for de små barna.

Vi voksne ønsker å skape et miljø som gjør barnet til mottakere av omsorg, samtidig som de utvikler sine egne omsorgshandlinger. På denne måten vil barnet få mulighet til å utvikle empati og nestekjærlighet. Barna vil kunne utvikle seg til å bli selvstendige individer som tar egne valg og fremmer sine behov. Ved å sørge for at hvert enkelt barn opplever trygghet og trivsel i barnehagen ønsker vi at barna utvikler fellesskapsfølelse, og ser andre barns omsorgsbehov.

Gjennom årene som barnet går på liten avdeling, skal barnet kunne utvikle sine omsorgsferdigheter ved å:

- Ha tilknytning til personalet på avdeling.
- Kjenne til rutineene på avdelingen (rutiner er med på å strukturere tiden for små barn).
- Ha gode samspillserfaringer med voksne og andre barn.
- Finne trygghet i nye situasjoner.
- Føle at barnehagen er et trygt sted.
- Ta kontakt med andre barn på avdelingen.
- Ha en begynnende perspektivtaking.

Gjennom årene på stor avdeling ønsker vi at barna skal:

- Ta kontakt med andre barn og voksne på avdelingen.
- Kjenne på trivsel i lag med andre barn.
- Finne trygghet i nye situasjoner.
- Bli tatt kontakt med av andre barn og voksne.
- Ha store deler av leken uavhengig av en voksen.
- Starte å knytte vennskapsbånd.
- Tørre å prøve nye ting, takler enkelte utfordringer og få mulighet til å uttrykke seg selv.
- Tørre å protestere, argumentere og hevde sine synspunkter.
- Vise trygghet i barnehagens daglige utfordringer.
- Ta initiativ i samspill.
- Gi støtte til andre barn.

Overflytting fra liten til stor avdeling:

På småbarnsavdelingene fokuseres det på selvstendighetstrening og forberedelser til overføring til stor avdeling, det være seg rydding av leker, på- og avkledning, smøre egen mat osv. Når barnet nærmer seg tiden for overflytting til stor avdeling vil vi i barnehagen starte en gradvis tilvenning til ny avdeling. Dette gjør vi ved å la barna besøke avdelingen, spise lunsj sammen og leke sammen med de barna de skal være sammen med neste høst. Voksne fra avdelingen vil følge barnet over som trygghet og støtte de første gangene. I tillegg får foreldrene tilbud om samtale med den pedagogiske lederen på stor avdeling i forbindelse med overflyttingen. Det lages et eget informasjonsskriv om overflyttingen når det nærmer seg og det er klart hvilken avdeling barnet skal begynne på. Vi vil så langt det er mulig ta hensyn til foreldrenes ønsker om hvilken avdeling man ønsker overføring til.

Danning:

Gjennom samspill, dialog, lek og utforskning skal barnehagen bidra til at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse, slik at de kan bidra til endringer. Danning er et sentralt begrep gjennom hele livet. Kort fortalt handler det om å utforme menneskets personlighet og moralsk holdning gjennom oppdragelse, miljø og utdanning. Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp. Dette handler om at barna skal lære seg å tenke kritisk og å skille mellom rett og galt. Barna skal få oppleve tilhørighet til samfunnet, natur og kultur. Barna skal få undre og oppleve, å få muligheten til å danne seg sine egne tanker og meninger om verden rundt seg, uten at dette skal bli møtt med kritikk, men heller åpenhet og videre dialog om temaet.

1-åringene skal:

- Vise evne kontakt med andre på en positiv måte.
- Utvikle empati og medfølelse.
- Vise evne til å forstå hvordan en annen føler seg.
- Vise andre hva de synes er spennende.
- Utforske området rundt seg, samfunnet og natur.
- Undre seg over hva som skjer i her og nå situasjoner.
- Uttrykke sin mening i her og nå situasjoner.
- Knytte vennskapsbånd.

2-åringene skal:

- Vise evne til å skille mellom rett og galt i enkle situasjoner.
- Utvikle selvkontroll.
- Vise villighet til å dele med andre barn.
- Vise forståelse for at et annet barn har en leke de også vil ha.
- Undre seg over natur, samfunn og vår kultur.
- Ha kunnskaper om seg selv.
- Uttrykke sin mening.
- Se andres behov.

Gjennom årene på stor avdeling ønsker vi at barna skal: -Ta kontakt med andre på en positiv måte. - Mestres tur-taking. -Utvikle empati og medfølelse. -Utvikle en viss selvkontroll. -Knytte vennskapsbånd. -Ha kunnskaper om seg selv. -Ta imot beskjeder. -Se seg selv som et individ som en del av en gruppe. -Ytre sine egne behov. -Se andres behov.

Sosial kompetanse

Vi viderefører implementeringen av «Være Sammen». «Være Sammen» fokuserer på relasjonen og samhandlingen mellom den voksne og barnet. Den «Autoritative voksenrollen» innebærer at den voksne med innlevelse og varme skal sette grenser og være klar og tydelig i sin kommunikasjon med barnet.

Fokus er særlig på:

- Kompetanseheving i barnehagen
- Implementering av den «Autoritative voksenrollen»
- Bedre samhandling mellom den voksne og barnet.

I barnehagen implementeres den «Autoritative voksenrollen» gjennom kompetanseheving og refleksjon. Barnehagen jobber på systemnivå, samtidig som man går inn for å øke kompetansen hos hver enkelt ansatt. Dette innebærer at personalet i Kjerraten gis en felles pedagogisk plattform.

«Banking time» er et sentralt begrep for en autoritativ voksen. Man investerer i gode, lystbetonte og varme relasjon opplevelser mellom voksne og barn for å styrke det følelsesmessige båndet.

«Være Sammen» har også utarbeidet et Barnemateriell med sanger, bøker og en hovedfigur; Regnbue-løven, som symboliserer Løveloven. Løveloven er en sang som beskriver at: «Jeg kan være meg, men gi plass til andre slik at de kan være seg». Dette benyttes i avdelingenes arbeid med sosial kompetanse og empati.

Barnehagen skal legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom personalet og barna og barna seg imellom. Gjennom dette kan barna utvikle tillit til seg selv og andre. Personalet skal skape et miljø som gjør barn som mottakere av omsorg, men samtidig verdsetter egne omsorgshandlinger, slik at barna utvikler empati og nestekjærlighet. I denne alderen utvikler barna seg som selvstendige individer som tar egne valg og fremmer sine behov. I et omsorgsfullt miljø ønsker vi at de utvikler fellesskapsfølelsen og at de også klarer å se andres behov.

Barnas ulike følelser skal anerkjennes og veiledes slik at de får akseptable atferds-uttrykk. Barnas personligheter skal ivaretas og videreutvikles. Et av målene vi i Kjerraten har satt oss er å utvikle barnas kommunikasjonsferdigheter for å kunne ta og opprettholde kontakt med andre. En forutsetning for dette er at personalet selv er bevisst på sin kommunikasjon med barna, både verbalt og nonverbalt, og fungerer som gode rollemodeller i konflikthåndteringen. Vi ønsker i disse situasjonene å hjelpe barna til å ta hensyn til hverandre og å oppfordre de til å sette seg inn i den andres situasjon. På denne måten vil barnas evne til empati utvikles, samtidig som barna vil bli mer selvstendige og trygge på seg selv i lek med andre barn.

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg nysgjerrig og prøvende til omverdenen. Personalet skal fremme samhold og solidaritet, samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp. I denne alderen jobber vi med å utvikle barns kritiske tenkning og etiske vurderingsevne. Dette gjøres gjennom dialog, lek, samspill og utforskning.

Barnehagen skal legge til rette for et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, lære og mestre. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide sine perspektiver og få ny innsikt. Målet her er at barna skal få oppleve læringsfellesskap der barna selv bidrar i egen og andres læring. I denne alderen jobber vi mye med selvstendighets-rutiner som f.eks: Påkledning uten hjelp, do- gåing etter bleie-slutt, matsituasjoner og å ha orden på plassen sin med klær og leker. Vi ønsker at barna skal utvikle disse ferdighetene, slik at dette er på plass før skolestart.

Flere kulturer er representert i barnehagen. Vi anser det som viktig at de voksne anerkjenner og er bevisst på barnas egen kultur. I oktober blir det på alle avdelingene arbeidet med markering av FN-dagen. Barna skal utvikle toleranse og interesse for hverandre og respekt for hverandres bakgrunn, uansett kulturell, religiøs eller livssyn.

Alle barn er naturlig nysgjerrige, dette skal vi ivareta og de voksne skal undre seg og filosofere sammen med barna.

Vi ønsker å skape et trygt miljø for barna i vår barnehage med aktive og tydelige voksne:

- Som skaper et barnehagemiljø der barn og voksne møtes med varme, anerkjennelse og oppmuntring, hvor barna opplever seg selv som respekterte og verdifulle.
- Som anerkjenner og støtter barnets eget initiativ ved aktivt å se og lytte til barnet.
- Som jobber målbevisst med sosial kompetanse (selvhevdelse, empati og rolletaking, prososial atferd, selvkontroll, lek, glede og humor).
- Som går aktivt inn i situasjoner med frilek der det oppdages uheldige maktmønstre for å inspirere til variasjon og nye impulser i forhold til leketemaet.
- Som aldri snakker negativt om enkeltbarn til andre barn eller voksne.
- Som tar aktivt kontakt med barna etter tur inne og ute.
- Som gir fysisk kontakt til alle barna.
- Som roser barna og gir positive signaler.
- Som samtaler med barna i små grupper når de er store nok om hvordan de har det i barnehagen.
- Som er sitt ansvar bevisst når det gjelder å forebygge plaging og utestengning og som samarbeider med foreldrene og snakker sammen på foreldre- og personalmøter om hvordan plaging og utestengning kan forhindres.

Lek:

Leken skal ha en sentral plass i Kjerraten og lekens egenverdi skal anerkjennes. Leken skal være lystbetont og på barnas premisser. Barna skal møte voksne som har kunnskap om barns leke-utvikling og hvordan den stimuleres. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Barnehagen skal legge til rette for lek alene og sammen med andre ut ifra barnas egen utvikling og modenhetsnivå. Leken er en viktig faktor for alle sider av barns utvikling. Dette gjelder både språklig, sosial, emosjonell, kognitiv, moralsk og motorisk utvikling. Leken er også med på å utvikle kreativiteten og evnen til å løse problemer. Barnet lærer noe om hvordan verden fungerer både sosialt og fysisk. Leken som barna har med andre barn er unik. Samspillet har særegne måter og kvaliteter som samspillet mellom voksne og barn ikke kan ha. Barna trenger å oppleve at det finnes andre mennesker som er like store som dem, og som ikke er større og sterkere, og som er på samme utviklingsnivå.

Leken kan oppleves som ulik fra barn til barn, og fra alder til alder. 0-3 åringer går fra å leke alene, til etter hvert å leke mer og mer med andre barn.

En treåring har andre motiver for leken og andre måter å leke på enn en fem- seks-åring. Det som er felles for alle aldre er at leken er lystbetont, frivillig og at den stimulerer alle sider ved barnas utvikling. Barn tar initiativ til lek, og henger seg på andres lek og det er mye fantasilek. Etter hvert vil denne fantasileken også føre til morsom rollelek, hvor barna kan ta på seg roller og gå ut og inn av sin fantasiverden. Noen barn vil også være opptatt av regler og spill i leken og bygge videre på dette. Uansett alder, skal vi i Kjerraten jobbe med å ta tak i den gode leken og skape gode minner sammen med barna deres. Etter hvert som barnet blir eldre, er det naturlig at leken blir mer avansert og at vi voksne legger lista høyere jo mer modne de blir.

Gjennom årene på liten avdeling skal barnet:

- Klare å sette i gang lek selv, både med støtte av voksne og alene.
- Leke selvstendig i korte perioder, både ute og inne.
- Finner glede i å delta i flirekonserten rundt bordet.
- Begynne med turtakingsferdigheter
- Parallell-lek
- Komplementær og gjensidig lek, slik som borte titt-titt.
- Vise begynnende evne og interesse for å leke med andre.
- Starte flirekonserten rundt bordet.
- Imitasjonslek.
- Tumblelek
- Begynne med enkel rollelek.

Gjennom årene på stor avdeling ønsker vi at barna skal:

- Vise mye glede i leken.
- Sortering/klassifisering (legge gjenstander i riktig kasse etter farge eller form).
- Symbollek (gjenstanden har en annen betydning enn i virkeligheten, f.eks. at stolrekke kan være tog)
- Sosial late-som lek/ rollelek (barna tildeler hverandre ulike roller og inngår i en late som om lek).

- Konstruksjonslek (Lego, klosser, puter, sand).
- Være i lek over tid.
- Kunne leke alene og med andre.
- Mestre turtaking.
- Regelstyrt lek («Stiv heks», «Alle mine duer»).
- Aktiv i rollelek (leve seg inn i rollelek, glemme tid og sted).
- Konstruksjonslek (mer avansert).
- Leke-skrive (gå på bokstav-jakt).
- Være mer selvstendig i lek.
- Oppsøke andre barn på en positiv måte.
- Digital lek.
- Mer selvstendig i regel-lek.
- Konstruksjonslek med innslag fra virkeligheten.

Læring:

Personalet skal legge til rette for et stimulerende miljø som støtter opp mot barns lyst til å lære og utforske. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sanser i læringsprosessene. Vi skal være oppmerksomme på barnas interesser, støtte og berike barnas initiativ, nysgjerrighet, lærelyst kreativitet, undring, og tiltro til egne evner. Det ligger mye læring i hverdagsituasjonene i barnehagen. Vi skal aktivt bruke disse for å trene på selvstendighet og gjøre de klare for stor avdeling.

I Rammeplanen for barnehager står det at barnehagen skal ha som mål at barna skal få oppleve læringsfellesskap der barna selv bidrar i egen og andres læring. Innunder dette vil selvstendighetstrening være et sentralt område. Vi ønsker å legge til rette for at barna er mest mulig selvstendige når de begynner på skolen. For å gjøre dette er det verdifullt å dele barna i mindre grupper, gi de god tid i de ulike aktivitetene og mye veiledning. Personalet skal også legge til rette for at barnas nysgjerrighet og kreativitet får blomstre ved å tilrettelegge for medbestemmelse, tid for samtaler og å undre seg sammen med barna.

Gjennom årene på liten avdeling, skal barnet:

- Ha en begynnende turtaking:
- Ha interesse for å utforske nye leker og situasjoner.
- Ha erfaring med av- og påkledning.
- Ha erfaring med å smøre mat selv.
- Ha erfaring med å rydde etter seg.
- Være motivert til å prøve selv først.
- Væremotivert til å hjelpe andre eller spørre om hjelp.
- Ha gode rutiner ved håndvask, med veiledning av voksne.

Gjennom årene på stor avdeling ønsker vi at barna skal:

- Øve på selvstendighetstrening, med mye støtte i starten.
- Kunne kle på seg selv og ha oversikt over hva slags tøy som passer til de ulike årstidene og vær.
- Være renslige, gå på do og vaske hender etter dobesøk – førskolebarna skal mestre dette på egenhånd før skolestart
- Være nysgjerrige og imøtekomme nye aktiviteter med glede og iver
- Dele av sine erfaringer og være med å prege innholdet i hverdagen
- Ta aktiv del i måltidene, med mye støtte i starten. Barna skal kunne smøre selv, få tilsendt og sende mat, og ha et positivt forhold til maten.
- Kunne veilede/hjelp hverandre og være en god støtte for hverandre.
- Glede seg over å møte nye utfordringer.

Språk

Kjerraten viderefører det pågående utviklingsarbeidet om språkarbeid. Det er tatt utgangspunkt i Språkplan. Språkplan er et pedagogisk planleggingsverktøy, utviklet av Drammen kommune, for å sikre systematisk språk- og begrepslæring i barnehage og skole. I tillegg bruker vi Språkløyper. Språkløyper er et pedagogisk verktøy som har som mål å styrke barnas språk- og tekstkompetanse. Det vil si vi lager gode språkmiljøer ved å lese ulike type bøker på ulike måter. En lesende barnehage er en barnehage fylt av barn med leselyst – og ikke minst barn med god språkforståelse.

Alle barna på de store avdelingene er en gang i uka på språkgruppe og en gang på lekegruppe. I tillegg arbeides det aktivt med språk i samlingsstunder. For de minste barna er personalets fokus på språkbruk i hverdagen det primære, men også disse har språkaktiviteter i aldersinndelte grupper en gang i uka.

Målsettingen med språkarbeidet er at alle barn får språklig inspirasjon som er i samsvar med barnas interesser og utviklingsnivå, for eksempel fra litteratur/rim/regler/sanger/fortellinger. Dette skjer både i formelle og uformelle lærings situasjoner.

Personalet skal reflektere systematisk over egen praksis og justere tiltak i tråd med barnas behov, anerkjenne og synliggjøre barnegruppens språklige mangfold, samt drøfte hvordan barn påvirker hverandres språk.

Natur og nærmiljø

Alle avdelingene bruker naturen og barnehagens nærmiljø aktivt og går på turer utenfor barnehagens område hver uke. Vi vil bruke dette temaet for å skape en samlet motivasjon for alle avdelingene til å ta med barna på tur. Barna skal på turer med sine faste avdelinger, men også i grupper med barn fra de andre avdelingene, både store og små. Vi ser at når barn får utfolde seg på store og ulike områder i naturen, skapes det fortere nye relasjoner barna imellom, de får utøvd sin sosiale kompetanse på en annen måte og det er mindre konflikter i frileken. Videre vil vi bruke naturen som læringsarena og lære barna om

respekt for naturen, planter og dyr. Barna skal på tur i all slags vær og vi vil fokusere på at alle barna har både passende og nok tøy til å være ute på tur i hverdagen.

Skoleklare barn

Vi ønsker å jobbe bevisst for at barna som slutter i Kjerraten er klare for å begynne på skolen. I det legger vi at de er trygge på seg selv, er selvstendige når det gjelder på- og avklledning og kan plukke ut fornuftige klær, å gå på do og at de kan gi uttrykk for egne grunnleggende behov som bl.a. sult og tørst. Vi ønsker at barna skal glede seg til og ha positive forventninger til det å begynne på skolen.

Førskolebarna har en egen gruppe som kalles Sprettis og som møtes en fast dag i uka. Gruppen ledes av en av pedagogene og en assistent. Gjennom arbeidet i gruppa vil vi styrke barnas empati, trygghet og nysgjerrighet.

Temaer som det jobbes med på Sprettis:

- selvstendighet
- sosial kompetanse
- brannvern
- kommunikasjon, språk og tekst
- antall, rom og form
- trafikkopplæring med Tarkus
- miljø og kildesortering
- FN-dagen og solidaritetsarbeid
- «livsglede for Eldre» med besøk på Gulskogen bo- og servicesenter

Gruppa går først i Lucia- og «17-mai»toget og øver til dette i forkant.

Det arrangeres et eget foreldremøte for foreldrene til førskolebarna om hva man kan forvente ved skolestart.

Det utarbeides også egen plan for gruppa.

I april har avdelingsleder foreldresamtale med Sprettis-barnas foreldre, hvor man sammen fyller ut overføringskjema til den aktuelle skolen barnet skal gå på

Sprettis-gruppa drar på eget skolebesøk til aktuelle skoler.

Barnehagens spesialpedagogiske arbeid

Spesialpedagogikk handler i likhet med det allmennpedagogiske arbeidet om å bidra til læring, personlig utvikling og livskvalitet gjennom støtte og stimulering. Dette gjøres ved å benytte enhver naturlig situasjon til å jobbe med å stimulere språkutvikling og motorikk og med å gi barna mestringserfaringer og et godt selvbylde.

Observasjons- og kartleggingsmateriell sikrer at vi har kunnskap om barnas trivsel og utvikling, samt at vi kan iverksette endringer der det er nødvendig. Om og hvilket materiell som benyttes avtales nærmere med foreldrene.

En viktig del av det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen handler om veiledning av personalet, slik at miljøet rundt barnet har innsikt i dets vansker og en kunnskap som gjør at de kan støtte barnets utvikling i det daglige. Dette organiseres og ivaretas gjennom barnehagens spesialpedagogiske team, der man møtes for å drøfte ulike utfordringer man kan møte i barnegruppen. Barnehagen ser også på samarbeidet med foreldrene som en avgjørende del for å fremme barnets utvikling. Barnehagen ønsker å fungere som støtte for foreldrene, gjennom åpen dialog og veiledning.

Kosthold

I Kjerraten ønsker vi at den ernæringsmessige sammensetningen av måltidet skal bidra til at barna får et kosthold som fremmer helse, utvikling og læring. Maten skal være variert og gi mange smaksopplevelser over tid. Den skal være variert og ernæringsmessig riktig satt sammen etter myndighetenes retningslinjer.

Barna skal ha med egen matpakke til frokost. Matpakka skal ikke inneholde sjokoladepålegg, syltetøy, kaker eller kjeks. Det er anledning til å ta med yoghurt til frokost. Det er ikke anledning til å ta med sukrede frokostblandinger.

Til måltidene drikkes det ekstra lett melk eller vann. 1-1,5 dl. melk er tilstrekkelig til et måltid, utover det tilbys vann. Vann er tørstedrikk mellom måltidene, og tilbys også til måltidene. Barna har sin egen flaske, og oppmuntres aktivt av personalet til å drikke vann også utenom måltidene. Foreldrene bestemmer selv hva som skal drikkes på tur.

Vi unngår å bruke mat eller drikke med mye tilsatt sukker, også ved merkedagsfeiring. Vi finner gode alternativer til søtt pålegg når alternativer er tilgjengelig. Vi serverer ikke prim (men brunost), syltetøy, sjokoladepålegg o.l. Til fruktmåltidet serveres knekkebrød med smør/smøreost, grønnsaker og frukt. De minste kan alternativt få brødsiver. Frukten skal ikke sukres. Foreldrene kan ha med mat til barna i forbindelse med bursdager. Denne serveres etter lunsj på storbarns-avdeling og til frukt på småbarns-avdelingene. Vi oppfordrer foreldrene til å ha med sunne alternativer, men man kan ha med kake eller is. Hvis det skal serveres kake eller is skal ordinært fruktmåltid serveres først. Barnehagen serverer i utgangspunktet ikke saft, is, boller og kaker, heller ikke på utflukter, foreldrearrangementer eller arrangementer i regi av ARKO. Vi kan likevel som en del av et pedagogisk opplegg lage boller, pepperkaker og vafler. Det er utarbeidet en egen plan for kostholdet på merkedager.

Vi kartlegger allergier og matvareintoleranse blant barna. Dette skjer når barnet begynner i barnehagen og fortløpende i samarbeidet med foreldrene. Det tas individuelle hensyn og hensyn som del av generelle kostholdsplaner for alle barna. Det kan inngås egne mat-avtaler religiøst grunnlag.

Barnehagen får tilkjørt varmmat til lunsj to dager i uka. Barnehagen kommer i løpet av barnehageåret 2019/2020 til å gå gjennom sin kostholds-struktur.

Foreldresamarbeid

Ansatte og foreldre skal samarbeide på best mulig måte for å legge til rette for fysisk og psykisk trygghet og utvikling for hvert enkelt barn og gi kontinuerlig tilbakemelding til hverandre om barnets hverdag. Personalet skal ta kontakt med barn og foreldre ved ankomst og avskjed og møte barn og foreldre/foresatte med åpenhet, respekt og forståelse.

Pedagogene på hver avdeling gjennomfører foreldresamtaler to ganger i året; en i november og en i april/mai, hvor den på våren er frivillig. I forbindelse med oppstart i barnehagen gjennomføres det etter et par uker en egen samtale. For førskolebarnas del gjennomføres foreldresamtalen i så fall i forkant av at det sendes overføringsskriv til skolene. Vi ønsker hele tiden å ha en åpen dialog med dere som foreldre, og skulle dere ønske samtale utover dette, eller hvis vi føler behov for å drøfte noe med dere, er dette selvsagt mulig. Ta gjerne kontakt med avdelingsleder for å avtale tid for dette.

Foreldremøter gjennomføres minst to ganger i året. Møtet på vinteren er et temamøte i regi av Samarbeidsutvalget (SU). SU gjennomfører i løpet av året en brukerundersøkelse.

Personalet vurderer fortløpende foreldresamarbeidet.

Eierstyret

Kjerraten barnehage er et andelslag. Andelslaget skal ledes av et eierstyre. Eierstyret skal drive virksomheten på beste måte, i samsvar med foretakets vedtekter, generalforsamlingens vedtak og styreinstruksen. Eierstyret har ansvaret for driften av barnehagen i henhold til gjeldende lover og forskrifter. Eierstyret er arbeidsgiver og har dermed arbeidsgiveransvaret for barnehagen.

Eierstyret består av 7 medlemmer pluss varaer. 6 av medlemmene er valgt på generalforsamlingen, den siste av de ansatte. I tillegg møter daglig leder, samt sekretæren. Det avholdes ca. 10 styremøter i året. Oversikt over hvem som sitter i styret ligger på MyKid.

Barnehagens visjon er «et godt sted å vokse». Styrets hovedmålsetting er å legge til rette for god faglig og pedagogisk drift av Kjerraten barnehage. Styret skal i år arbeide blant annet med følgende:

- Være styringsgruppe for arbeidet med å markere barnehagens 20-årsjubileum. Som jubileumsgave kjøpes inn nytt klatrestiv. Eierstyret beslutter type og størrelse og følger opp utskiftning
- Følge opp vedlikeholdsplanen, herunder ta stilling til omfang av oppgradering av doer og stellerom og følge opp rehabilitering, samt innhente tilbud på utskiftning av alle innerdører og foreta en økonomisk vurdering av om det er gjennomførbart i 2019 eller om det må utsettes til 2020.
- Være styringsgruppe for et HMS-prosjekt med full gjennomgang av alle HMS-rutiner og håndteringen av disse.
- Arbeide videre med utarbeidelse av barnehagens visjon.

Samarbeidsutvalget

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Utvalget skal særlig være med på å drøfte barnehagens driftsgrunnlag og arbeide for å fremme kontakt mellom barnehagen og lokalsamfunnet.

Samarbeidsutvalget skal forelegges saker og har rett til å uttale seg i saker som er av viktighet for barnehagens innhold, virksomhet og forholdet til foreldrene, blant annet årsplanen for den pedagogiske virksomheten, budsjett, driftsendringer, vedtektsendringer samt utnyttelse av ute- og innearealer. Saker som gjelder ansettelse, opptak av barn og lignende skal ikke behandles av samarbeidsutvalget, men fremlegges til informasjon.

Samarbeidsutvalget skal ha inntil 8 medlemmer, bestående av; 4 representanter fra foreldrene, 2 fra eierstyret og 2 fra de ansatte. De ansatte har i tillegg to vararepresentanter. Foreldrerepresentantene skal velges fra hver avdeling og kan være de samme som eierstyrets representanter. I tillegg møter daglig leder. Samarbeidsutvalget har ca. 6 møter i året. Oversikt over representantene finnes på MyKid.

Viktige datoer

August:	Hele måned	Innkjøring og tilvenning
	Fredag 16. august	Planleggingsdag. Barnehagen stengt
September:	Onsdag 4. september	Foreldremøte
	Fredag 6. september	Planleggingsdag, Barnehagen stengt
	Onsdag 11. september	Bursdagsfest i barnehagen- for barn og ansatte
	Lørdag 14. september	Dugnad
	Lørdag 21. september	20 års- jubileumsfest for barn, foreldre og ansatte
Oktober:	Onsdag 9.oktober	Foreldremøte for førskolebarna
	Torsdag 24. oktober	FN-Dagen
November:	Fredag 1. november	Pysjamasfest, alle kler seg i pyjamas
Desember:	Mandag 2. desember	Julegrantenning
	Fredag 13. desember	Luciafrokost i barnehagen
Januar:	Torsdag 2. januar	Planleggingsdag, barnehagen stengt
	Lørdag 11. januar	Juletefest
Februar:	Når sola skinner	Solfest
	Lørdag 1. februar	Arbeidssamling ansatte, SU og eierstyret
	Onsdag 12. februar	Foreldremøte med temakveld i barnehagen
	Fredag 21. februar	Karneval
Mars:		
April:	Onsdag 1. april	Påskesuppe
	Onsdag 29. april	Generalforsamling for andelslaget
Mai:	Lørdag 4. mai	Dugnad
	Fredag 15. mai	«17. mai-feiring» i barnehagen
	Freda 22. mai	Planleggingsdag, barnehagen stengt
Juni:	Torsdag 4. juni	Overnatting med 5 åringene
	Fredag 12. juni	Planleggingsdag, barnehagen stengt
	Onsdag 17. juni	Foreldremøte for nye foreldre
	Ikke fastsatt	Sommeravslutninger